

ANG PINAGMULAN NG MASAMA

Ikinagugulo ng pag-iisip ng marami ang pinagmulan ng kasalanan at ang pananatili nito.

TAGALOG - GC 29

IKINAGUGULO ng pag-iisip ng marami ang pinagmulan ng kasalanan at ang pananatili nito. Nakikita nila ang gawa ng kasamaan, at ang kalakip nitong mga kakila-kilabot na ibinubungang kapighatian at kagibaan, at itinatang nila kung paanong ang lahat ng ito ay nakapamamalagi sa ilalim ng pamamahala ng Isang walang-hanggan sa karunungan, at pag-ibig. Narito ang isang hiwaga na hindi nila maipaliwanag. At dahil sa kaniyang di-kapanatagan at pag-aalinlangan ay hindi nila nakikita ang mga katotohanang malinaw na inilalahad sa salita ng Diyos, at mahalaga sa ikaliligtas. Dahil sa pag-sisiyasat ng ilan tungkol sa pagkakaroon ng kasamaan, sinasaliksik nila pati ang mga bagay na hindi kailan mian ipinahayag ng Diyos, sa gayo'y hindi nila masumpungan ang lutas sa kaniyang kagulumihan; at ito ang dinadahan ng mga inaalinhan ng pag-aalinlangan at pakutung pagtutol sa kaniyang pagtatakwil sa mga pangungusap ng Banal na Kasulata. Sa kabilang dako, ay hindi lubos na matatarok ng mga iba ang malaking suliranin ng kasamaan, sa dahilang pinalabo ng mga salit saling sabi at ng maling pagpapaliwanag ang iniaalar ng Banal na Kasulatan tungkol sa likas ng Diyos, sa uri ng Kanyang pamahalaan at sa simulain ng Kanyang pakikitungo sa kasalanan.

Hindi maaaring ipaliwanag ang pinagmulan ng kasalanan at kung bakit ito nananatili. Subalit mayroon tayong sapat na mababatid tungkol sa pinagmulan at kauwian ng kasalanan, upang ating matalos ng lubusan ang pagkahayag ng katarungan at pagkamaawin ng Diyos sa lahat niyang pakikitungo sa masama. Walang lalong napakaliwanag na itinuturo ang Kasulatan kaysa katunayang ang Diyos sa anumang paraan ay walang kapanagutan sa pagpasok ng kasalanan; hindi sapilitan ang pagkapatag ng biyaya, walang pagkukulang ang pamahalaan ng Diyos na magbibigay daan upang bumangon ang paghihimagsik.

Mapanghimasok ang kasalanan, at sa pagkakaroon nito ay walang maikatuwiran. Ito'y mahiwaga, hindi maipaliwanag; ang pagpapamanhin sa kasalanan ay pagtatanggol dito. Kung may kadahilanang masumpungan para sa kasalanan o may sanhing maipakikilala sa kanyang paglitaw, hindi na ito lalabas na kasalanan. Ang katuwiran maibibigay lamang natin sa kasalanan ay yaon lamang nasusulat sa salita ng Diyos: "ang kasalanan ay paguway sa kautusan;"¹ ito'yulang ng isang simulaing lumalaban sa dakilang batas ng pag-ibig na siyang patibayan ng pamahalaan ng Diyos.

May kapayapaan at kagalakan sa buong daigdigang bagong pumasok ang masama. Ang lahat ay may ganap na pakikitungo sa kalooban ng Manglalalang. Nangingibabaw sa lahat ang pag-ibig sa Diyos, at walang pagtatangi ang pag-ibig sa isa't isa. Si Kristo, ang Verbo, ang bugtong na Anak ng Diyos ay nakisang kasama ng walang-hanggang Ama—isa sa katutubo sa kalikasan, at sa adhikain—Siya lamang sa buong daigdigang ang tanging nakakasanguni sa mga payo at adhika ng Diyos. Sa pamamagitan ni Kristo, nalikha ng Ama ang lahat ng nasa langit. "Sa Kanya nilalang ang lahat ng bagay sa sangkalanngitan... maging mga luklukan o mga pagsakop, o mga pamunuan, o mga kapangyarihan;"² at kay Kristo, na kapantay ng Ama, ang buong sanlibutan ay tapat na nakikipanig.

Yamang ang batas ng pag-ibig ay siyang patibayan ng pamahalaan ng Diyos, ang kaligayahan ng lahat ng mga

nilalang ay nababatas sa sakdal nilang pagtupad sa mga dakilang simulain ng katuwiran. Ninanasa ng Diyos na siya'y paglingkuran ng lahat Niyang mga nilalang ng paglilingkod ng pag-ibig,—ng paggalang na bumubukal sa matalinong pagtakilala sa Kanyang likas. Hindi Siya nalulugod sa sapilitang pakikipanig at binibigyan Niya ang lahat ng malayang kalooban upang sila'y kusang makapaglingkod sa Kanya.

Datapuwa't may isang ngagnais na maglihis sa kalayaang ito. Ang kasalanan ay nagmula sa kanya na, pangalawa ni Kristo, dinadakila ng Diyos, at mataas sa lahat ng mga nananahan sa langit, sa katungkulan at sa kaluwalhatian man. Noong hindi pa siya nagkakasala si Lusiper ay una sa mga kerubin tumatakip, banal at malinis. "Ganito ang sabi ng Panginoong Diyos: iyong tinatakan ang kabuuan, na puso ng karunungan at sakdal sa kagandahan, ikaw ay nasa Eden, na halaman ng Diyos, lahat na mahalagang bato ay iyong kasuotan." "Ikaw ang pinahirang kerubin na tumatakip; at itinatag kita, na anupa't ikaw ay nasa ibabaw ng banal na bundok ng Diyos; ikaw ay nagpanhik-manaog sa gitna ng mga batong mahalaga. Ikaw ay sakdal sa iyong mga lakad mula sa araw na ikaw ay lalangin, hanggang sa ang kalikuan ay nasumpungan sa iyo."³

Maaari sanang nanatili si Lusiper sa lingap ng Diyos, na minamahal at iginagalang ng buong hukbo ng mga anghel, isinasagawa ang kanyang dakilang kapangyarihang magpala sa mga iba at lumuwalhati sa Maykapal sa kanya. Ngunit sinasabi ng propeta: "Ang iyong puso ay nagmataas dahil sa iyong kagandahan, iyong ipinahamak ang iyong karunungan dahil sa iyong kainingnigan."⁴ Unti-unting si Lusiper ay nagpakagumon sa pagnanasang matanghal ang sarili. "Iyong inilagag ang iyong puso na parang puso ng Diyos." "Sinabi mo sa iyong sarili... aking itataas ang aking luklukan sa itaas ng mga bituin ng Diyos at ako'y uupo sa bundok ng kapianaan, sa mga kadulu-duluhang bahagi ng hilagaan; ako'y sasampa sa itaas ng mga kaitaasan ng mga alapaap; ako'y magiging gaya ng Kataas-taasan."⁵ Sa halip na pagsikapang matampag ang Diyos sa pag-ibig at pakikipanig ng Kanyang mga kinapal, ay pinagsikapan ni Lusiper na makuha niya ang kaniyang paglilingkod at paggalang. At sa pag-iimbot niya sa karangalang ipinagkaloob ng walang-hanggang Ama sa Kanyang Anak, ay pinagmasaan ng prinsiping ito ng mga anghel ang kapangyarihan na si Kristo lamang ang may karapatang gumamit.

Ikinagalag ng buong sangkalanngitan na ipasinag ang kaluwalhatian ng Ama at ipahayag ang pagpupuri sa Kanya. At samantalang pinararangalan ng gayon ang Diyos, ang lahat ay naging napapaya at maligaya. Ngunit may isang tinig na sumisira ngayon sa mga pagtutugma sa langit. Ang paglilingkod at pagtatanghal sa sarili, na sinasy sa panukala ng Maylalang ay nakagising ng guniguni ng kasamaan sa pag-iisip na lubos na pinaghaharian ng kaluwalhatian ng Diyos. Si Lusiper ay pinakiusapan ng kapulungan sa kalangitan. Inilalahad sa kanya ng Anak ng Diyos ang kadakilaan, kabutihang, at katarungan ng Manglalalang, gayon din ang banal at hindi nagbabagong likas ng Kanyang kautusan. Diyos na rin ang nagtatag ng kaayusan sa langit; at sa paglayo rito ni Lusiper, di nga niya pinarangalan ang Lumikha sa kanya, at nag-anyaya siya ng kapahamakan sa kanya ring sarili. Ngunit ang babalang sa kanya'y ibinigay na kalakip ang walang-hanggang pag-ibig at pagkaawa, ay gu-

mising sa kanyang paglaban. Pinahintulutan niyang mangibaw ang pagkainggit kay Kristo, at lalo siyang nagmatigas.

Iniwani ni Lusiper ang lugar niya sa harapan ng Diyos at humayo siya sa mga anghel upang maghatak sa kanila ng espirituwal walang kasiyahan. Sa paggawa niyang may mahiwagang kalihiman, na nang una'y ikunukubli ang tunay niyang layunin sa ilalim ng pagtukunwaring pagpipitagan sa Diyos, ay pinagtitakan niyang makalikha ng kawalang kasiyahan sa mga batas na sinusunod sa kalangitan, sa pagkasabing ang mga ito'y nagtasad ng di-kailangang paghihigpit. Sapagka't ang kailangang katutubo ay banal, inulit-ulit niyang sinabi na dapat sundin ng mga anghel ang itinitibok ng kanilang sariling kalooban. Sinikap niyang makalikha ng pakikipag-ramay ng iba sa kanya, sa pamamagitan ng pagkasabing inapi siya ng Diyos sa pagkaloob Niya ng matasa na karangalang kay Kristo. Inaangkin niyang sa kanyang pagtulungati ng lalong malaking kapangyarihan at karangalan, ay hindi niya ibig na matanghal ang kanyang sarili, kundi sinikap lamang niyang magkaroon ng kalayaan ang lahat ng naninirahan sa langit, upang sa pamamagitan nito'y maabot nila ang lalong matasa na kalagayan ng pamumuhay.

Sa malaking habag ng Diyos ay matagal na pinagtitisan Niya si Lusiper. Siya'y hindi kapagdaka'y inihulog mula sa kanyang matasa na katayuan noong una niyang bigyang lugar ang diwa ng kawalang kasiyahan, maging noon mang kanyang pasimulang ipakilala sa mga tapat na anghel ang kanyang libis na mga pag-aangkin. Maluwat siyang pinamalagi sa kalangitan. Muli at muling inalok sa kanya ang kapatawaran, lamang ay magisi siya at sumuko. Ang mga pag-iisip na walang makapagmumunakala kundi ang walang-hanggang pag-ibig at walang-hanggang karunungan lamang ay ipinamalas sa kanya upang ipakilala sa kanya ang kanyang pagtakamali.¹¹ Ang diwa ng kawalang kasiyahan kailan man ay hindi pa noong una nakikilala sa langit. Ni si Lusiper man ay walang pagkabatid kung saan siya naanod; hindi niya maunawa ang tunay na likas ng kanyang damdamin. Datapuwa't nang mapatunayan na walang dahilan ang kawalan niyang kasiyahan, ay kinilala ni Lusiper na siya'y namamali, na ang mga pag-aangkin ng Diyos ay matuwid, at dapat niyang kilalanin sa harap ng lahat na nasa langit na matuwid nga. Kung ginawa lamang niya ito, disin ay nailigtas niya ang kanyang sarili pati ng maraming mga anghel. Hindi pa niya noon lubos na pinapatid ang kanyang pakikiugnay sa Diyos. Bagaman kanyang nilisan na ang kanyang tungkuling kerubing tumatakip, gayunman, kung pumayag lamang siyang manumbalik sa Diyos, at kilalanin ang karunungan ng lumikha sa kanya, at nasiyahang lumagay sa dakong itinakda sa kanya ng dakilang panukala ng Diyos, kaipala'y naibalik siya sa dati niyang tungkulin. Datapuwa't ayaw siyang pasukuin ng kanyang kapaluan. Naging mapilit siya sa pagtatanggol sa sarili niyang lakad, at ipinagmatigas niyang hindi siya nangangailangan ng pag-iisip, at lubusan niyang ibinigay ang kanyang sarili sa pakikipagtunggali sa Maylikha sa kanya.

Ang lahat ng kapangyarihan ng kanyang matalinong pag-iisip ay kanyang ibinaling sa gawang pagdaraya, upang makuha niya ang pagdamay ng mga anghel na dati'y nasa ilalim ng kanyang pamumuno. Maging ang pagbabala at pagpayo sa kanya ni Kristo ay kanyang binaligtad upang maingkop sa kanyang taksil na panukala. Inilarawan niya sa mga buong pusong nagtiitwala sa kanya na mali ang ginawang paghatol sa kanya, na ang kanyang katungkulan ay hindi iginalan, at ang kanyang kalayaan ay mababawasan. Buhat sa maling pagpapakahulugan sa mga pangungusap ni Kristo, ay nagpatuloy siya sa paggawa ng di-matuwid at sa tahasang pagsinungaling, na kanyang pinararatangan ang Anak ng Diyos na siya'y ibig hamakin sa harap ng mga tumatahan sa kalangitan: Pinagsikapan din naman niyang lumikha ng maling pag-

tatalunan laban sa mga tapat na anghel. Lahat ng hindi niya nakuha sa pagkamatapat at di niya hakabig na lubos sa panig niya, ay kanyang pinaratangang naging pabaya sa ikabubuti ng mga taga-langit. Ang gawaing kanyang ginawa ay kanyang ipinaratang sa mga nanatiling tapat sa Diyos. At upang patunayan ang pag-aping ginawa sa kanya ng Diyos, kanyang binigyan ng maling kahulugan ang mga salita at gawa ng Maylalang. Naging pamamakad niya na lituhin ang mga anghel sa pamamagitan ng mapanginlang, na pangangatuwiran tungkol sa mga adhikain ng Diyos. Ang baw't bagay na malinaw, ay kanyang kinulubugan ng hiwaga, at sa pamagitan ng mahusay na pagbabaligtad ay tinatakan niya ng pag-aalinlangan ang maliwanag na pangungusap ni Heoba. Ang kanyang matasa na tungkulin, na malapit na malapit sa pamahalaan ng langit, ay nakapagdulong ng lakas sa kanyang pagpapanggap at marami ang naakit na pumanig sa kanya sa paghihimagsik laban sa pamahalaan ng langit.

Sa karunungan ng Diyos ay pinahintulutan niyang itaguyod ni Satanas ang kanyang gawain, hanggang sa ang kanyang diwa ng kawalang kasiyahan ay mahinog at maging tabasang paghihimagsik. Kinakailangan na ang kanyang mga panukala'y lubos na isagawa upang ang likas ng mga ito at inakihiligan ay makita ng lahat. Si Lusiper, sa kanyang tungkuling kerubing tumatakip ay natanghal na totoo; minahal siya ng labis ng mga nananahan sa langit at malaki ang kanyang impluensya sa kanila.

Hindi lamang ang lahat ng tumatahan sa langit ang sinasaklaw ng pamahalaan ng Diyos kundi pati lahat ng mga sanlibutan na kanyang nilalang; at inakala ni Satanas na kung kanya lamang mayayakag sa paghihimagsik ang mga anghel sa langit, kanya rin namang mayayakag ang ibang mga sanlibutan. Iniharap niya, taglay ang buong katusuhan, ang kanyang pagmamatuwid, at gumamit siya ng pagdaraya at pangilinlang upang magawa niya ang kanyang hangad. Ang kanyang kapangyarihang dumaya ay napakalaki, at sa pamamagitan ng kanyang balatkyong kasinungalingan ay nagkaroon siya ng kalamangan. Maging ang mga tapat na anghel ay hindi lubos na makatalos sa kanyang likas ni makita man kung saan patutungo ang kanyang ginagawa.

Si Satanas ay mataas na pinararangan, at ang lahat niyang mga gawa'y totooong dimantan ng hiwaga, na anupa't kayhirap na palitawin sa harap ng mga anghel ang likas ng kanyang gawa. Hanggang sa lubos na maisagawa, ang kasalanan ay hindi lumilitaw na masama gaya ng katutubo nito. Hanggang sa sandaling paglitaw nito, ang kasalanan ay walang naging lugar sa santinapan ng Diyos, at ang mga banal na nilalang ay walang kaalaman tungkol sa likas at pagkamapanghimagsik nito. Hindi nila nabatid ang mga kakila-kilabot na ibubunga ng pagtatakwil sa katutusan ng Diyos. Sa pasimula ay nailingid ni Satanas ang kanyang gawain sa paibabaw na pagpapanggap ng pagtatapat sa Diyos. Inangkin niyang itinataguyod niya ang karangalan ng Diyos, ang pagkatatag ng Kanyang pamahalaan, at ang kabutihan ng lahat ng naninirahan sa langit. Samantalang ipinapasok niya ang kawalang kasiyahan sa pag-iisip ng mga anghel na nasa kapamahalaan niya, kanyang pinalilitaw sa pamamagitan ng malinis na pamamaraan na ang kanyang sinisikap alisin ay ang kawalang kasiyahan. Nang ulit-ulitin niya na kailangang magkaroon ng pagbabago sa kaayusan at sa batas ng pamahalaan ng Diyos, ay sinabi niya ito sa ilalim ng pagkukunwaring kailangan nga upang mapairal ang kaayusan sa langit.

Sa pakikitungo ng Diyos sa kasalanan, ay wala siyang ibang magagamit kundi katuwiran at katotohanan lamang. Nagamit ni Satanas ang di magagamit ng Diyos —ang di-tunay na pamumuri at pagdaraya. Kanyang pinag-iikapang palabasing bulaan ang salita ng Diyos, at kanyang inilarawan ng pamali sa harap ng mga anghel ang panukala ng pamahalaan ng Diyos na kanyang sinasabing ang Diyos ay hindi matuwid sa ginawa Niya

pagpapairal ng kautusan at mga palatuntunan sa mga naninirahan sa langit, at sa Kanyang paghinging igtalang Siya ng Kanyang mga nilalang ay walang sinisikap Siya kundi ang maitanghal ang Kanyang sarili. Dahil dito kailangang mailantad sa harap ng lahat, ng nasa langit at sa harap ng lahat ng sanlibutan na ang pamahalaan ng Diyos ay matuwid, at ang Kanyang kautusan ay sakdal.

Noon pa mang naipasiya na siya'y hindi makapamamalagi sa langit, hindi pa rin inalisan ng buhay si Satanas ng Walang-hanggang kaalaman. Yamang ang paglilingkod ng pag-ibig ang siya lamang tanging tinanggap ng Diyos, ang pakikipanig ng Kanyang mga nilalang ay dapat mababaw sa Kanyang katarungan at pagkamaawain. Sapagka't di pa handang umunawa ang mga naninirahan sa langit at sa iba pang sanlibutan sa likas at sa mga ibinubunga ng kasalanan, ay hindi pa nila makikita ang katarungan at awa ng Diyos sa paglipol kay Satanas. Kung kapagkarakay' nilipol siya, naglingkod sana sila sa Diyos dahil sa takot at hindi sa pag-ibig. Ang implensiya ng magdaraya ay di sana napawing lubos, at di rin lubos na maalis ang diwa ng paghihimagsik. Ang kasamaan ay dapat pabayaan hanggang sa mahinog. Sa ikabubuti ng buong daigdigang buong walang-hanggang panahon, kailangang ipapatuloy pa ni Satanas ang kanyang simulain upang ang kanyang paratang sa pamahalaan ng Diyos ay makita ng lahat ng mga kinapal sa tunay na liwanag nito, nang sa gayo'y ang katarungan at kaha-bagan ng Diyos at ang di pagbabago ng Kanyang kautusan ay mailayo sa anumang pag-aalinlang.

Ang paghihimagsik ni Satanas ay dapat maging aral sa buong daigdigang buong panahong darating, isang walang-paglipas na saksi sa likas at kakila-kilabot na bunga ng kasalanan. Ang pagsasagawa ng pamamahala ni Satanas, ang bunga nito sa mga tao at sa mga anghel, ay magpapakilala kung ano ang dapat ibunga ng pagtatakwil sa kapamahalaan ng Diyos. Magpapatotoo ito na ang ikabubuti ng lahat na nilalang ng Diyos ay nasaalis sa pamamalagi ng pamahalaan at kautusan ng Diyos. Sa ganya'y ang kasaysayan ng nakakikilabot na sinubukang paghihimagsik na ito ay magiging panghabang panahong makapipigil sa lahat ng banal upang huwag na silang malinlang pa tungkol sa likas ng pagsuway, upang iligtas sila sa paggawa ng kasalanan at sa pagpapahirap ng kaparusahan.

Si Satanas at ang kanyang hukbo'y nagkakaisang ilagay kay Kristo ang sisi sa kanilang paghihimagsik, na sinasabi nilang kung hindi sila sinaway dinisn ay di sila naghimagsik. Sa gayong pagmamamatigas nila at paglaban dahil sa di nila pagtatapat, na walang kabuluhan ng-sisikap na igupo ang pamahalaan ng Diyos, nguni't may kapusungang nag-aangkin na sila'y mga walang salang pinipighati ng mapagpahirap na kapangyarihan, sa wakas ang punong-manghihimagsik at ang mga nakipaniag sa kanya ay pinaalis sa langit.

Yaong ding diwa na naging dahil ng himagsikan sa langit ang siyang nag-uudyok ng himagsikan sa lupa. Ipinagpapatuloy ni Satanas na ginagawa sa tao yaong pamamalakad na ginawa niya sa mga anghel. Ang kanyang diwa ay naghahari ngayon sa mga anak ng pagsuway. Kanilang sinisikap, gaya niya, na pawiin ang mga pagbabawal ng kautusan ng Diyos, at ipinangangako nila sa mga tao ang kalayaan sa pamamagitan ng pagsuway sa Kanyang mga utos. Ang pagsaway sa kasalanan hangga ngayo'y nakagigising ng diwa ng pagkapoot at paglaban. Kapag ang mga pabalit ng babala ng Diyos ay tumatalab na sa buhdi ng mga tao, aakayin naman sila ni Satanas sa pag-aaring ganap sa kanilang sarili at sa paghanap ng pagsang-ayon ng mga iba sa kanilang pagkaka-sala. Sa halip na isayos ang kanilang kamalian, ay nagagalit pa nga sila sa sumasansala, na tila bago siya lamang ang tanging pinagbububuhan ng kaguluhan. Mula noong kaarawan ng matuwid na si Abel magpanghanggang sa kaarawan natin, ay ganyan ang diwa na ipinakilata sa mga nangangahas na humatol sa kasalanan.

Datapuwa't inihayag ng walang-hanggang Diyos ang Kanyang likas: "Ang Panginoon, ang Panginoon Diyos na puspos ng kahabagan at mapagkaloo, banayad sa pagkagalit, at sagana sa kaawaan at katotohanan; na gumagamit ng kawaan sa libu-libo, na nagpapatawad ng kasamaan at ng pagsalansang at ng kasalanan."⁵

Sa pagpapalayas kay Satanas mula sa langit, ay ipinahayag ng Diyos ang kanyang katarungan at pinagtibay Niya ang karangalan ng Kanyang luklukan. Datapuwa't nang magtassala ang tao dahil sa kanyang pagsuko sa mga pagdaraya ng espiritung tumalikod na ito, ipinakita ng Diyos ang katunayan ng Kanyang pag-ibig sa pamamagitan ng pagbibigay sa Kanyang bugtong na Anak upang mamatay alang-alang sa nagkasalang sangkatauhan. Sa ginawang pagtubos ay nahayag ang likas ng Diyos. Ang malakas na pangangatuwiran ng Krus ang nagpapakita sa buong sansinukob na ang daan ng pagtakasalang pinili ni Lusiper sa paano mang paraan ay di maaring iparatang sa pamahalaan ng Diyos.

Si Satanas ang nag-uudyok sa sanlibutan upang itakwil si Kristo. Iniyubos ng prinsipeng kasamaan ang lahat niyang kapangyarihan at katuruhan upang ipabamak si Jesus; sapagka't nakita niya na ang awa at pag-ibig ng Tagapagligtas, ang Kanyang pagkabalag at masawang pagsinta, ay kumakatawan sa likas ng Diyos sa sanlibutan. Tinutulan ni Satanas ang baw't pag-aangkin ng Anak ng Diyos, at ginamit niya ang tao bilang ahente niya upang punuin ang kabuhayan ng Tagapagligtas ng paghihirap at kalumbayan. Ang kanyang arayan at kasinungalingan na ginamit niya sa paghadlang sa gawain ni Jesus, ang pagkapoot na nahayag sa pamamagitan ng mga anak ng pagsuway, ang malupit niyang paratang laban sa Kanya na ang kabuhayan ay walang naging tularan sa kabutihang, ang lahat ng iyan ay nanggaling sa malalim na paghihiganti. Ang inimpok na apoy ng pagkainggit at kasamaang loob, ng poot at paghihiganti, ay sumambulat sa Kalbaryo laban sa Anak ng Diyos, samantalang nagmamasisid ang buong sangkalangitan na tahimik na nanghihilakbot.

Nang matapos na ang dakilang paghahandog, si Kristo'y umakyat sa langit, at di Niya tinanggap ang pamimintuho ng mga anghel hanggang sa di Niya naiharap ang Kanyang pamahik na, "Yaong mga ibinigay Mo sa Akin ay ibig Kong kung saan Ako naroon, sila naman ay dumoong kasama Ko."⁶ Nang magkagayon ang sagot ng Ama na puspos ng di-mabigkas na pag-ibig at kapangyarihan ay narinig naman na nagmumula sa Kanyang luklukan: "Sambahin Siya ng lahat ng mga anghel ng Diyos."⁷ Wala ni isa mang kapintasan ang napasa kay Jesus. Ang Kanyang pagpapakababa ay matapos na, ang Kanyang paghahain ay nawakasan na, binigyan Siya ng pangalan na higit sa lahat ng ibang pangalan.

Ngayon ang kasalanan ni Satanas ay nakitang walang kadahilanan. Ipinahayag niya ang kanyang tunay na likas na sinungaling at mamamatay-tao. Napagkita na ang diwang kanyang ginamit sa pamamahala sa mga tao na nasa ilalim ng kanyang kapangyarihan, ay siya ring ipinamalas sana niya sa mga nananahan sa langit kung pinahintulutan lamang siya na maghari sa kanila. Kanyang inangkin na ang pagsuway sa batas ng Diyos ay magbubunga ng kalayaan at ng pagkatanghal, nguni't napagkita na nagbunga ng pagkaalipin at pagkadusta.

Ang mga bulang paratang ni Satanas laban sa likas at pamahalaan ng Diyos ay nahayag sa tunay na liwanag nila. Pinaratagan ni Lusiper ang Diyos na sinisikap lamang Niya ang pagkatanghal ng Kanyang sarili sa Kanyang paghinging sumuko sa Kanya at sundin Siya ng lahat Niyang nilalang, at ipinahayag pa na samantalang pinipilit ng Manglalalang na tanggihan ng lahat ang kanilang sarili, Siya na rin ay di-tumanggi sa sarili at walang ginawang pagsasakripisyo. Ngayon, nakita na sa ikaliligtas ng nagkasalang sangkatauhan ay ginawa ng Puno ng buong daigdigang ang pinakamalaking sakripisyo na maaaring magawa ng pag-ibig; sapagka't "ang Diyos kay

Kristo ay pinakipagkasundo ang sanlibutan sa Kanya rin.¹⁰ Nakita rin naman na bagaman binuksan ni Lusiper ang pintuan na mapapasukan ng kasalanan, dahil sa kanyang pagmanasa ng karangalan at paghahari, si Kristo naman, upang maiwasak ang kasalanan ay nagpakababa at nagmasunurin hanggang sa kamatayan.

Ang pagkamatay ni Kristo ay isang katuwiran sa kapakanan ng tao na hindi maaring magapi. Ang parusa ng kautusan ay lumagpak sa Kanya na kapaatay ng Diyos, ang tao ay lumaya upang tanggapin ang katuwiran ni Kristo, at sa pamamagitan ng kabuhayan ng pagsisisi at pagpapakababa, ay mananagumpay gaya ng pananagumpay ng Anak ng Diyos sa kapangyarihan ni Satanasa. Sa gayo'y ganap nga ang Diyos, at tagapagpaaring ganap sa lahat ng nagsisisampalataya kay Jesus: *inigi ngaditlahad ih Nguul't ang ipinarito ni Kristo sa lupa, upang maghirap at mamatay ay hindi upang tubusin lamang ang tao. Naparito siya upang "dakilain ang kautusan" at "gawing marangal."* Hindi siya naparito upang igalang lamang ng mga tumitira sa sanlibutan ang kautusan ng gaya ng marapat, kundi upang ipakita din naman sa lahat ng sanlibutan sa buong sansinukub na ang batas ng Diyos ay hindi maaring baguhin. Kung ang kahingian lamang ng kautusan ay maaring itabi, hindi na sana ibinigay pa ng Anak ng Diyos ang Kanyang buhay upang matubos ang pagkasuway sa kautusan. Ang kamatayan ni Kristo ang nagpapatunay na hindi mababago ang kautusan: At ang pegasakrisipyo na ukol doo'y nakilos ang walang-hanggang pag-ibig ng Ama at ng Anak, upang matubos ang mga makasalanan, ay nagpapakita sa sanlibutan—ng bagay na di-kukulangin sa panukalang ito ng pagtubos ang sapat na makagagawa—na ang katarungan at kawaan ay siyang patibayan ng kautusan at pamahalaan ng Diyos.

Sa huling pagbibigay ng hatol ay mahahayag na walang dahilan na malibigay sa pagtakasala. Kapag itinaonong ng Hukom ng buong lupa kay Satanasa: "Bakit ka naghimagtik sa Akin at ninakaw mo sa Aking kaharian ang mga nasasakupan Ko?" walang maisasagot na dahilan ang pasimuno ng kasamaan. Ang bawat bibig ay mapipipilan at ang buong hukbo ng mga naghimagtik ay di makapagsasalita.

Samantalang ipinahahayag ng krus sa Kalbaryo na ang kautusan ay hindi maaring mabago, ay ipinahahayag din nito sa buong sansinukub na ang kabayaran ng kasalanan ay kamatayan. Noong sumigaw ang Tagapagligtas ng "naganap na" tinugtog noon ang batingaw ng kamatayan ni Satanasa. Ang malaking tunggalian na malaon nang isinasagawa, noon ay napagpasiyahan na, at matiyak na ang pangkatapusang pagkaparam ng kasamaan. Ang Anak ng Diyos ay dumaan sa pintuan ng libingan "upang sa pamamagitan ng kamatayan ay Kanyang malipol yaong may paghahari sa kamatayan sa makatuwid ay ang diyablo."¹⁰ Ang paghahangad ni Lusiper na siya'y matanghal ang nag-udyok sa kanya na magabi: "Aking itataas ang aking luklukan sa itaas ng mga bituin ng Diyos... ako'y magiging gaya ng Kataastaasan." Sinabi ng Diyos: "Pinapaging abo ka sa ibabaw ng lupa... at ikaw ay hindi na mabubuhay pa."¹¹ Kapag "ang araw ay dumarating, na nagningas na parang hurmo; ... ang lahat ng palalo, at ang lahat na nagsisigawa ng kasamaan ay magiging parang dayami, at ang araw na dumarating ay susunog sa kanila, sabi ng Panginoon ng mga hukbo, na anupa't hindi mag-iwan sa kanila ng kahi't ugat ni sanga man."¹²

Ang buong sansinukub ay magiging saksi sa likas at bunga ng kasalanan. At ang lubusang pagpawi sa kasalanan, na noong una'y maaring nakapaghatid ng pagkatakot sa mga anghel at di-pagpaparangal sa Diyos, ngayon ay magpapatunay sa Kanyang pag-ibig at magtatatag sa Kanyang karangalan sa harap ng mga sansinukub ng mga nilalang na nalulugod na sumunod sa Kanyang kalooban, na ang puso'y kinarorobnan ng Kanyang kautusan. Kailan ma'y hindi na makikita ang kasamaan. Ang sabi ng salita ng Diyos: "Ang pagdadalambati ay hindi titindig na ikalawa."¹³ Ang kautusan ng Diyos na kinutya ni Satanasa sa pagsasabing yao'y pamatok ng pagkaalipin, ay pararangalan bilang kautusan ng kalayaan. Ang isang subok at napatunayang nilalang, kailan man ay hindi na muling malalayo sa panig ng Diyos na ang kalikasan ay lubos na nahayag sa harap nila, isang di-matarok na pag-ibig at walang-hanggang karunungan.

1. 1 Juan 3:4.

3. Ezekiel 28:12-15, 17.

5. Exodo 34:6, 7.

7. Hebreo 1:6.

9. Itaias 42:21.

11. Itaias 14:13, 14; Ezekiel 28:18, 19.

13. Nahum 1:9.

2. Colosae 1:16.

4. Ezekiel 28:16; Itaias 14:13, 14.

6. Juan 17:24.

8. 2 Corinto 5:19.

10. Hebreo 2:14.

12. Malakias 4:1.

You have just read all or most of *chapter 28* from the book, *The Great Controversy, in the Tagalog Language*. This chapter, other chapters, and part or all of the entire book are available on special order in quantity amounts in 23 languages

PRINTED BY:

TRAIL GUIDES - BOX 300, ALTAMONT, TN 37301 USA

FOR FURTHER INFORMATION AND LITERATURE, PLEASE CONTACT:

ANG IGLESYA SA ROMA

TAGALOG • GC 9

SI APOSTOL Pablo, sa ikalawa niyang sulat sa mga taga-Tesalonica, ay nagpahayag na ang kaarawan ni Kristo ay hindi darating, "inaliban nang dumating muna ang pagtaliwakas, at mahayag ang taong makasalanan, ang anak ng kapahamakan, na sumasalansang, at nagmamataas laban sa lahat na tinatawag na Diyos o sinasamba; anupa't siya'y nauupo sa templo ng Diyos na siya'y nagtatanayang sa kanyang sarili na tulad sa Diyos."¹ At pinagpanahunan pa ng apostol ang kanyang mga kapatid na "ang hiwaga ng kasamaan ay gumagawa na."² Noon pa mang maagang kapanahunan niya ay nakita na niyang pumasok sa iglesya ang mga kamalian na maghahanda ng daan sa paglago ng kapapahan.

Unti-unti sa pasimula at dahandahan at tahimik, at pagkatapos, nang lumakas na at makapaghari na sa isipan ng mga tao, lantaran nang ipinagpatuloy ng "hiwaga ng kasamaan" ang kanyang maraya at mapamusong na gawa. Ang mga kaugalian ng mga pagano ay nakapasok sa loob ng iglesya Kristiyana na halos di-namamalaman. Ang diwa ng may pasubaling pakikipagkasundo at pagsang-ayon ay ilang panahon ding napigil ng mahigpit na pag-uusig na tiniis ng iglesya nang kapanahunan ng paganismo. Datapuwa't nang huminto na ang pag-uusig, at pumasok ang Kristiyanismo sa loob ng mga korte at mga palasyo ng mga hari, ay binayaan na niya ang mapagpakumbabang kasimplihan ni Kristo at ng mga alad, upang palitan ng karangalan at kapalaluan ng mga saserdote at mga punong pagano; at sa mga utos at bilin ng Diyos ay ipinalit niya ang pala-palagay at salit saling sabi ng mga tao. Ang pagkahikayat ni Konstantino sa pangalan lamang, noong unang bahagi ng ikaapat na dantaon, ay naging dahilan ng malaking katuwaan; at ang sanlibutan na nababalat-kayuan ng anyo ng kabanalan ay pumasok sa iglesya. Ang paganismo, bagaman waring nalupig sa palagay ay siya ring nagtagumpay. Ang diwa nito ay naghari sa iglesya. Ang aral nito, seremonya, at pamahiin ay nalakip sa pananampalataya at pagsamba ng mga nagsasabing sumasamba kay Kristo.

Ang may pasubaling kasunduang ito ng paganismo at Kristiyanismo ay nauwi sa pagbabangon ng "taong makasalanan" na ipinagpaunang sinabi ng hula na sasalansang at magmamataas laban sa Diyos.

Minsa'y sinikap ni Satanas na may pasubaling makipagsundo kay Kristo. Doon sa ilang ay nilapitan niya ang Anak ng Diyos upang tukuhin, at pagkatapos na mapakita ang lahat ng kaharian sa sanlibutan at ang kaluwahatian ng mga yaon, ay nangako na ibibigay niya ang lahat ng iyon sa Kanyang mga kamay kung kikalala lamang Siya sa kapangyarihan ng prinsipio ng kadiliman. Sinaway ni Kristo ang pangahas na manunukso at piniilit siyang umalis. Datapuwa't si Satanas ay nananagumpay kapagka iniharap niya sa mga tao ang tukso ring yaon. Ang iglesya, upang magtamo ng kayamanan at karangalang ukol sa sanlibutan, ay narahuyong humanap ng lingap at tangkilik sa mga dakilang tao ng lupa.

Alam na alam ni Satanas na ang Banal na Kasulatan ay siyang sa mga tao'y maaaring magpakilala sa kanyang mga pandaya, upang mapaglabanan nila ang kanyang

kapangyarihan. Sa pamamagitan ng Salita ay napaglabanan ng Tagapagligtas ng sanlibutan ang mga paglalakay ng kaaway. Sa bawa't salakay ay iniharap ni Kristo ang kalasag ng walang-hanggang katotohanan, na sinabi: "Nasusulat." Sa bawa't mungkahi ng kaaway ay inilaban Niya ang karunungan at kapangyarihan ng Salita. Upang mapanatili ni Satanas ang pigil niya sa mga tao at maitatag ang kapangyarihan ng tao, ay kailangan niyang panatilihin silang walang nalalaman tungkol sa Kasulatan. Itatanghal ng Biblia ang Diyos, at ilalagay ang mga tao sa kanilang talagang dapat kalagayan; kaya nga ang banal na katotohanan nito'y kailangang itago at pigilin. Ang pangangatuwirang ito ay ginamit ng Iglesya Romana. Sa loob ng daan-daang taon ay ipinagbawal ang pagkakatag ng Biblia. Ang mga tao'y binawalang bumasa, o magkaroon kaya nito sa kanilang mga tahanan, at ang mga aral nito'y ipinaliwanag ng mga pari at mga prelado na walang simulain upang patunayan ang kanilang ipinamamarali sa mga tao. Sa ganya'y ang papa ay kinilala halos ng buong sanlibutan na kahalili ng Diyos sa lupa, na pinagkaloooban ng kapangyarihan sa iglesya at sa pamahalaan ng bansa.

Nang maalis na ang tagapagpakilala ng kamalian ay gumawa na si Satanas ng alinsunod sa kanyang kalooban. Ang pahayag ng hula tungkol sa kapapahan ay "kaniyang iisiping baguhin ang panahon at ang kautusan."³ Ito'y hindi maliwag gawin. Upang ang mga paganong nagsipanampalataya ay mabigyan ng ibang sinasamba na kahalili ng mga diyus-diyusan, at sa gayo'y umunlad ang kanilang bahagyang pagtanggap sa Kristiyanismo, ang pagsamba sa mga larawan at mga relikyo ay unti-unting ipinasok sa pagsambang Kristiyano. Ang kapisiyahang napagtibay sa isang pangkalahatang sanggunian ang sa wakas ay siyang nagtatag ng kaayusang ito na pagsamba sa mga diyus-diyusan.

Ang diwa ng pagsang-ayon sa paganismo ay siyang nagbukas ng daan sa patuloy na pagtanggap sa kapangyarihan ng Langit. Si Satanas, na gumagawa sa pamamagitan ng mga walang kabanalang pangulo ng iglesya, ay nanghimasok din naman sa ikaapat na utos, at sinikap alisin ang dating Sabado,⁴ ang araw na Sabado na pinakabanal ng Diyos,⁵ at sa lugar nito'y itinanghal ang kapistahang ipinangingilin ng mga pagano bilang "kagallangalang na kaarawan ng araw."⁶ Sa pasimula ang pagbabagong ito ay hindi hayagang ginawa. Noong mga unang dantaon ang tunay na Sabado ay ipinangilin ng lahat ng Kristiyano. Masisikap sila sa pagpaparangal sa Diyos, at sa kanilang paniniwala na ang Kanyang kautusan ay hindi mababago, mahigpit nilang iningatan ang kabanalan ng mga utos nito. Datapuwa't taglay ang malaking pagdaraya ay sinikap ni Satanas sa pamamagitan ng kanyang mga ahente na maisakatuparan ang kanyang layunin. At upang ang pansin ng mga tao ay maiukol sa unang araw ng Linggo, ay ginawa itong isang kapistahan sa karangalan ng pagkabuhay na mag-uli ni Kristo. Nagdaos ng mga pulong ukol sa relihiyon sa araw na iyan, gayon ma'y ipinalagay ito na isang araw lamang ng pag-aaliw, at ang Sabado'y ipinangingilin at iniingatang ba-

nal pa rin.

Upang mahanda ang daan para sa gawaing pinanukala ni Satanas na ganapin, ay inakay niya ang mga Hudyo bago ipinanganak si Kristo, na buntunan ang Sabado ng mahihigpit na utos upang maging isang mabigat na pasalin ang pangngilinan nito. Sa pagsasamantala niya sa hindi tunay na liwanag na kanyang ipinakilala ay pinawalan niyang kabuluhan si Kristo, na buntunan ang Sabado sa pagsasabing ito'y sa mga Hudyo lamang. Samantalang ipinagpapatuloy ng mga Kristiyanong ang Linggo'y ipagdiwang na isang napakasayang kapistahan, ay inakay sila ni Satanas upang kamuhian nila ang relihiyon ng mga Hudyo, upang ang Sabado'y gawing isang araw ng pag-aayuno, araw ng kalungkutan, at kapangilinan.

Sa unang bahagi ng ikaapat na dantaon, ang emperador Konstantino ay nagpalabas ng isang utos na nagtatadahanang ang Linggo ay maging isang kapistahang bayan sa buong Imperyo ng Roma.⁵ Ang kaarawan ng araw ay iginalang ng kanyang mga paganonag nasasakupan at pinarangalan ng mga Kristiyano. Naging pamamalakad ng emperador na papaglakipin ang mga nagkakalabang mga interes ng paganismo at Kristiyanismo. Napilit siya sa paggawa nito ng mga obispo ng iglesya na dahil sa kanilang paghahangad at kauhawan sa kapangyarihan ay nangagalang kung isang araw lamang ang ipangngilinan ng mga Kristiyano at mga pagano ito'y makatutulong upang sa paano ma'y tanggapan ng mga pagano ang panampalatayang Kristiyano at sa gayo'y lalaki ang kapangyarihan at kaluwalhatian ng iglesya. Datapuwa't bagaman untunting naakay ang mga Kristiyanong may takot sa Diyos na kilalanin na ang Linggo ay mayroong kaunting kabanalan, ay pinanghawakan pa rin nila ang tunay na Sabado na siyang banal ng Panginoon, at ito'y kanilang ipinangilinan sa pagsunod sa ikaapat na utos.

Hindi pa natatapos ng puno ng magdaraya ang kanyang gawain. Ipinasiya niyang tipunin ang Sangkakristiyanuhan sa ilalim ng kanyang bandila, at gamitin ang kanyang kapangyarihan sa pamamagitan ng kanyang kinatawan, yaong palaloug pontipisi na nagbansag na kinatawan ni Kristo. Sa pamamagitan ng mga paganonag hindi lubos ang pagkakristiyano, ng mga mapag-imbot na pari, at ng mga kasapi sa iglesyang makasalibutan, ay naisagawa ni Satanas ang kanyang adhika. Malalaking sanggunian ang idinaos sa pana-panahon, na doo'y tinipon ang mga mararantal na puno ng iglesya mula sa lahat na bahagi ng salibutan. Sa halos lahat ng sanggunian ang Sabadong⁶ itinatag ng Diyos ay ibinababa ng kaunti samantalang ang Linggo ay siya namang ibinubunyi. Sa ganya'y ang kapistahan ng mga pagano sa wakas ay dinakilang tulad sa itinatag ng Diyos, samantalang ang Sabadong itinuturo ng Biblia ay ipinahayag na isang tanda ng relihiyong Hudyo at ang mga nangngilinan nito'y ipinahayag na mga sinumpa.

Ang bantog na tumalikod ay nagtagumpay sa pagtanggapal ng kanyang sarili "laban sa lahat na tinatawag na Diyos, o sinasamba."⁷ Pinangahasan niyang baguhin yaong utos sa banal na kautusan na siya lamang nagtuturo na walang pagkakamali sa buong sangkatauhan sa tunay at buhay na Diyos. Ipinakilala sa ikaapat na utos na ang Diyos ang lumalag ng langit at ng lupa, at sa gayo'y natatangi sa mga ibang hindi tunay na diyos. Ito'y isang alaala ng paglalang, kaya't ito'y pinakabanal upang ipagpahinga ng mga tao. Iya'y pinanukala upang

maingatag lagi sa isipan ng mga tao na ang Diyos ay bukal ng buhay at dapat igitang at sambahin. Pinagsisikapin ni Satanas na ilayo ang mga tao sa pakikikampi sa Diyos at pagsunod sa Kanyang kautusan, kaya naman inubos niya ang kanyang mga paggawa laban sa utos na nagsasabing ang Diyos ang Manglalalang.

Nang ikaanim na dantaon ang kapapahan ay natayo nang matibay. Ang kanyang luklukan ng kapangyarihan ay nalagay sa lunsod ng imperyo, at ang obispo ng Roma ay ipinahayag na pangulo ng buong iglesya. Ang paganismo ay hinalinhan ng kapapahan. Ibinigay ng dragon sa hayop ang kaniyang "kapangyarihan, at ang kaniyang luklukan at dakilang kapamahalaan."⁸ At nagpasimula na ang 1260 taon ng pag-uusig ng kapapahan na ipinagpauna sa hula ni Daniel at sa Apokalipsis.⁹ Ang mga Kristiyanong napilitang mamili na isuko ang kanilang malinis na panampalataya at tanggapan ang mga aral at pagsambang itinuturo ng papa, o mamatay sa loob ng bilangguhan, o sa pamamagitan ng iba't ibang pahirap, o sa tabak kaya ng berdugo. Natupad ang sinabi ni Jesus na: "Kayo'y ibibigay ng kahit' mga magulang, at mga kapatid, at mga kamaganak, at mga kaibigan; at ipapatay nila ang iba sa inyo. At kayo'y kapopootan ng lahat ng mga tao dahil sa Aking pangalan."¹⁰

Ang pag-uusig ay dumagsa sa mga tapat, pag-uusig na lalong mabangis kaysa lahat ng nangyari nang pag-uusig, at ang salibutan ay naging malaking larangan ng digma. May daan-daang taong ang iglesya ni Kristo ay nakasumpung ng kanlungan sa pag-iisa at pagkakatao. Ganito ang sinabi ng propeta: "Tumakas ang babae sa ilang, na roon siya'y ipinaghanda ng Diyos ng isang dako, upang donon siya ampuning isang libo dalawang daan at animnapung araw."¹¹

Ang pag-akyat ng iglesya Romana sa kapangyarihan ay siyang tanda ng pagpapasimula ng Madilim na Kapamahunan. Sa paglaki ng kanyang kapangyarihan ay kumapal naman ang kadiliman. Ang panampalataya ay inalis kay Kristo na siyang tunay na saligan, at inilipat sa papa ng Roma. Sa halip na magtiwala ang mga tao sa Anak ng Diyos sa ikapagpapatawad ng mga kasalanan at sa walang-hanggang kaligtasan, sila'y umasa sa papa at sa mga pari at sa mga prelado na pinagkalooban niya ng kapangyarihan. Itinuro sa kanila na ang papa ang siya nilang tagapamagitan dito sa lupa, at wala sinumang makalalapit sa Diyos kundi sa pamamagitan niya; at siya ang lumalagay sa lugar ng Diyos sa kanila, kaya't kilalang siya'y mahigpit na sundin. Ang paglihis sa kanyang kahingian ay sapat nang dahilan ng pinakamabagsik na kaparusahan sa katawan at kaluluwa ng mga nagkasala. Sa ganyang kaparaana'y ang isipan ng mga tao'y nangaalis sa Diyos at nangalagay sa nagkakamali, at nagkakasalang tao.

Ang mga araw na yaon ay araw na mapanganib sa iglesya ni Kristo. Tunay na iilan ang tapat na tagapagdala ng watawat. Bagaman ang katotohanan ay hindi naiwang walang saksi, maminsan-minsan ay wari manding ang kamalian at pamahiin ay siyang sa wakas ay ganap na mangingibabaw at ang tunay na relihiyon ay mapapawi na sa buong lupa. Nakaligtan ang ebanghelyo, datapuwa't ang mga anyo ng relihiyon ay dumami, at ang mga tao'y nangabuntunan ng mahihigpit na utos.

Itinuro sa kanila hindi lamang ang tumingin sila sa papa na pinaka-tagapamagitan nila, kundi magtiwala sa

sarili nilang mga gawa na siyang tutubos sa kasalanan. Ang mahahabang paglalakbay, ang pagpipinetsensya, ang pagsamba sa mga relikyo, pagpapatayo ng mga simbahan, relikaryo, at dambana, pagbabayad ng malaking halaga sa iglesya—ang mga ito at marami pang ibang katulad nito, ay ipinag-utos upang mapalubag ang kagalitan ng Diyos o makamtan ang Kanyang awa; na tila bagang ang Diyos ay katulad ng mga tao, na mapagagalit sa maliliit na bagay, at mapalulubag ng mga kaloob o ng mga pagpipinetsensyal

Waring patuloy rin ang pagkapal ng kadiliman. Lumaganap ang pagsamba sa mga larawan. Sinindihan ang mga kandila sa harapan ng mga larawan at dinalanginan ang mga ito. Samantalang ang mga pari at mga obispo ay mga maibigin sa kalayawan, mga mahahalay, at mga masasama, walang sukat maasahan kundi malubog sa kamangmangan at bisyo ang mga taong tumitingin sa kanila upang patnubayan.

Isa pang hakbang ng pagpapanggap ang ginawa ng kapapahan, nang, noong ika-11 dantaon ay ipahayag ni Papa Gregorio VII ang kasakdalan ng Iglesya Romana. Ang isa sa mga sinabi niya ay yaong nagpapabayag na ang iglesya ay di kailan man nagkamali, ni hindi rin kailan man magkakamali, ayon sa mga Kasulatan. Datapuwa't ang mga sinabi niyang ito'y walang mga katibayan ng Kasulatan.

Ang isang maliwanag na halimbawa ng malupit na likas ng nagbabansag na ito na wala siyang pagkakamali ay nabayag sa ginawa sa emperador ng Alemanya na si Enrique IV. Sa pangahas na pagwawalang bahala ng emperador na ito sa kapangyarihan ng papa, ipinahayag naman ng papa na siya'y eskomulgado at dapat maalís sa kanyang luklukan. Sa pagkatakot ni Enrique na baka siya'y takasan at pagbantayan ng kanyang mga prinsipe na inudyukan ng utusan ng papa na maghimagsik laban sa kanya, nadama niyang kailangang siya'y makipamayapa sa Roma. Kasama ang kanyang asawa at isang tapat na alipin ay tinawid niya ang kabundukan ng Alpes nang nagkakalahati na ang panahon ng tagginaw, upang mangayupapa sa harapan ng papa. Nang sumapit siya sa isang kastilyo na pinanggalingan ni Gregorio ay inihati't siyang nag-iisa sa patyo sa labas, at doon, sa gitna ng lamig, walang takip ang ulo, at walang sapin ang paa, at sa kaaba-abang pananamit, ay inantabayanan niya ang kapahintulutan ng papa na malalapit sa kanyang harapan. Hindi siya pinatawad ng papa hanggang hindi natapos ang tatlong araw na paga-ayuno at pagpapahayag ng kanyang kasalanan. Napatawad man nga siya'y kinailangan pa ring antayin niya ang kapahintulutan ng papa bago siya gumanap ng kanyang kapangyarihang pagkahari. At si Gregorio, na nagmataas dahil sa kanyang tagumpay, ay namarali na tungkulin niya ang magbaba ng kapalaluan ng mga hari.

Noong laki ang pagkakaiiba ng labis na kapalaluan ng mapagmataas na pontipising ito at ang kaamuan at kapakumbabaan ni Kristo, na napakikilalang tumatawag sa pinto ng puso upang makapasok, upang magdala ng kapatawaran at kapayapaan, na siya ring nagturo sa Kanyang mga alagad na: "Sinumang mag-ibig na maging una sa inyo, ay magiging alipin ninyo."¹²

Ang mga sumusunod na dantaon ay sumaksi sa isang patuloy na paglago ng kamalian sa mga aral na itinuturo ng Roma. Noon mang bago napatayo ang kapapahan, ang mga turo ng mga pilosopong pagano ay tumanggap na ng

pagpansin at nagkaroon ng impluensya sa loob ng iglesya. Marami sa nagbabansag na mga nahikayat ang nanghahawak pa rin sa mga iniaaral ng kanilang pilosopiyang pagano, at hindi lamang ipinagpapatuloy nila ang pag-aaral nito kundi ipinapayo pa nila ito sa mga iba na isang paraan ng paglaganap ng kanilang impluensya sa mga pagano. Sa ganya'y naipasok sa pananampalatayang Kristiyano ang malubhang kamalian. Ang lalong kilala sa mga kamaliang ito ay ang paniniwala sa katutubong pagkawalang kamatayan ng tao, at ang paniniwalang ang patay ay nakakamalay pa. Ang aral na ito ay naglagay ng patibayan na pinagtayuan ng Roma ng aral na pagdalangin sa mga santo at pagsamba kay Birheng Maria. Mula rito'y bumangon din naman ang erehiyang paniniwala sa walang-hanggang pagpapahirap sa mga di-nagsisi, na noon pa mang unang kapanahunan ay napalahok na sa paniniwalang makapapa.

Nang magkagayo'y napahanda ang daan sa pagpasok ng isa pang paniniwala na likha ng paganismo, na pinamagatan ng Roma na purgatoryo, at ito'y ginamit upang takutin ang mga mangmang at mapamahing karamihan. Sa pamamagitan ng erehiyang ito ay pinatutunayan na mayroong isang pook ng parusahan, na roo'y magdaranas ang mga kaluluwang hindi nagkamit ng walang-hanggang pagkapahamak, ng parusa dahil sa kanilang mga kasalanan, at kapag nalinis na sila sa lahat ng karumihan ay saka tatanggapin sa langit.

Kinailangan pa rin ang ibang katha upang makinabang ang Roma sa pagkatakot at bisyo ng kanyang mga kabig. Ito ang aral tungkol sa indulhensya. Ang lubos na kapatawaran ng mga pagkakasala, nang nakaraan, sa kasalukuyan, at sa hinaharap at kapatawaran sa lahat ng hirap at kaparusahang ipapataw, ay ipinangako sa lahat ng magpapatala sa mga pakikidigma ng papa upang malaki ang kanyang kaharian, upang parusahan ang kanyang mga kaaway, o kaya'y lipulin yaong mga nangahas tumanggi sa kanyang kataasang ukol sa espiritu. Itinuro din naman sa mga tao na sa pagbibigay nila ng salapi sa iglesya ay maililigtas nila ang kanilang sarili sa kasalanan, at mapalalaya ang mga kaluluwa ng kanilang nangamatay na kaibigan na pinahihirapan sa liyab ng purgatoryo.

Ang banal na hapunan na itinatag ng Panginoon na ipinakilala ng Banal na Kasulatan ay hinalinhan ng maka-diyus-diyusang paghahain ng misa. Nagkunwa ang mga pari na ang simpling tinapay at alak ay nagagawa nilang tunay na "kataan" at dugo ni Kristo.¹³ Hayagang inaangkin nila ang kapangyarihan ng paglalang sa Diyos, na Maylalang ng lahat ng bagay.

Ang kapapahan ay naging mapaghari-harian sa buong sanlibutan. Ang mga hari at mga emperador ay yumukod sa mga pasiya ng pontipising Romano. Ang kapalaran ng mga tao, sa panahong ito at sa walang-hanggan man, wari mandiy nasa ilalim ng kanyang kapamahalaan. Sa loob ng daan-daang taon, ang mga aral ng Roma ay mahigpit na niyakap sa lahat ng dako, ang kanyang mga ritos ay magalang na ginanap, ang kanyang mga kapistahan ay ipinangilim ng lahat. Ang kanyang mga pari ay iginalang at tinanggikil ng mga saganang kaloob. Kai-kailan man ang Iglesya Romana ay hindi umabot sa lalong malaking karangalan, kadakilaan, o kapangyarihan, kundi nang panahong yaon.

Datapuwa't "ang katanghaliang tapat ng kapapahan ay siyang hatinggabi ng sanlibutan."¹⁴ Ang mga Banal

na Kasulatan ay halos hindi naalaman, hindi lamang ng mga tao, kundi pati ng mga pari. Nang maalís na ang kautusan ng Diyos na siyang patakaran ng katuwiran, ay malabís na nilang ginamít ang kanilang kapangyarihan, at nagbisyo na sila ng walang tuos. Sa loob ng maraming panahón, ang Europa ay walang ikinasulong sa kaalaman, sa sining, o sa kabihanan. Dinapuan ng paralisis ang moral at ang pag-iisip ng Sangkakristiyanuhan.

Ang kalagayan ng sanlibutan sa ilalim ng kapangyarihang Romano ay nagpakilala sa isang kakilakilabot at katangi-tanging katuparan ng mga pangungusap ng propetang si Oseas: "Ang Aking bayan ay nasira dahil sa kakulangan ng kaalaman: sapagka't ikaw ay nagtakwil ng kaalaman, Akin namang itatakwil ka . . . yamang iyong nilimot ang kautusan ng iyong Diyos, Akin namang kalilimutan ang iyong mga anak." "Walang katotohanan, ni kaawaan man, ni kaalaman man tungkol sa Diyos sa lupain. Wala kundi pagsumpa at kawalan ng pagtatapat, at pagpatay, pagnanakaw, at pangangalunya; sila'y nagsidaluhong, at nagkakabubuan ng dugo."¹⁵ Ito ang mga bunga ng pagtatapon sa salita ng Diyos.

1. 2 Tesalonias 2:3, 4, 7.
 2. Daniel 7:25.
 3. Paliwanag: Ang pangungusap na "araw na kapahingahan" sa Heopet na unang ng Dehalogo (Roode 20:8-11) at sa ibang bahagi ng mga Binal na Kasulatan ay "araw ng Sabado" sa salitang Hebraeo. Iyan ay isang bagay na pinatutuwayan ng kasaysayan na ang mga tao ng Diyos ay nagpangalín ng Sabado, na isang araw ng salitang, nang mga kapahingahan ng Biblia.

Dahil dito'y tinatagwag pa rin natin ngayong Sabado sa mga wikang natin dito sa Pilipinas ang *Septiwaag* araw ng salitang. Ang ngayong ito ng araw ay kinuha natin sa wikang Kastila. Ho ang ngayong Kastila ng salitang *Sabado* ng wikang Hebraeo.

4. Genesis 2:2, 3.
 5. Paliwanag: Noong Mayo 7, P. K. 121, ay ipinatagwag at Konstantino, na emperador ng Roma, ang unang batas ukol sa pangangalín ng Linggo na nasalet sa kasaysayan. Gento ang etimolohiya "St Konstantino, na Emperador Agawa, kay Elpidio: Sa pagpangalag na kasaysayan ng Araw ang mga makilalabot at ang mga toong mananahanan sa mga bukod ay nagpapatag-hinga sana, at ipinilal ang' labot' ng mga pagawwan. Ceynman, ang mga toong nagdigege at kabakikan ay magsaring magpapatag ay kanilang mga gawain sapagka't madalas na nangyayari sa ang ibang araw ay hindi mabait pa sa pagpapatag ng hindi o pa sa pagpapatag ng ibang, bala sa pagpapatag sa tumang panahong ukol sa gawain na, ay mawala ang kasaysayan labot ng langit." Philip Schaff, *History of the Christian Church*, tomo 3, lab. 7, pang. 75, par. 5 (unang pahitang).

6. Tingnan ang Paliwanag sa p. 43.
 7. 2 Tesalonias 2:4.
 8. Apocalipsis 13:2.
 9. Daniel 7:25; Apocalipsis 13:5-7.
 10. Lucas 21:16, 17.
 11. Apocalipsis 12:6.
 12. Mateo 20:17.
 13. Cardinal N. F. Wiseman, *Lectures on the Principal Doctrines and Practices of the Catholic Church*, No. 8, "The Real Presence," sch. 3, par. 26. (London, 1836.)
 14. J. A. Wylie, *History of Protestantism*, sikat 1, lab. 4.
 15. Oseas 4:6, 1, 2.

You have just read all or most of *chapter 3* from the book, *The Great Controversy, in the Tagalog Language*. This chapter, other chapters, and part or all of the entire book are available on special order in quantity amounts in 23 languages

PRINTED BY:
 TRAIL GUIDES - BOX 300, ALTAMONT, TN 37301 USA

FOR FURTHER INFORMATION AND LITERATURE, PLEASE CONTACT:

ANG DAKILANG TUNTUNIN NG BUHAY

Sa pinakasinapupunan ng Dekalogo ay nalalagay ang ikaapat na utos, gaya ng unang pagkalahayag dito: "Alalahanin mo ang araw ng Sabado upang ipangilin. Anim na araw na ikaw magtatrabaho at iyong gagawin ang lahat ng iyong gagawin; datapuwa't ang ikapitong araw ay Sabado para sa Panginoong iyong Diyos; sa araw na yaon ay huwag kang gagawa ng anumang gagawin, ikaw o ang iyong anak na lalaki man, o babae man, ang iyong aliping lalaki o babae man, o ang iyong baka o ang iyong taga ibang lupa na nasa loob ng iyong mga pintuang danan sapagka't sa anim na araw ay ginawa ng Panginoon ang langit at lupa, ang dagat, at lahat ng nandoon, at nagpahinga sa ikapitong araw; na anupa't pinagpala ng Panginoon ang araw ng Sabado at ipinangilin."⁵

Sa pamamagitan ng unang anghel, ang mga tao'y tinatawagan upang "matakot . . . sa Diyos at magbigay kaluwalhatian sa Kanya," at sambahin Siya sapagka't Siya ang lumalang ng langit at ng lupa. Upang magawa ito ay dapat nilang sundin ang Kanyang kautusan. Anang pantas: "Ikaw ay matakot sa Diyos at sundin mo ang Kanyang mga utos, sapagka't ito ang buong katungkulan ng tao."¹⁰ Kung walang pagsunod sa mga utos Niya ay walang pagsambang makalulugod sa Kanya. "Ito ang pag-ibig sa Diyos na ating tuparin ang Kanyang mga utos."¹¹ "Siyang naglalayo ng kanyang pakinig sa pakikinig ng kautusan, maging ang kanyang dalangin ay karamaldumal."¹²

Ang tungkuling sambahin ang Diyos ay nababatay sa katotohanan na siya ang Maykapal, at sa Kanya'y utang ng lahat ng kinapal ang kanilang buhay. At saan man, sa Biblia, iniharap ang Kanyang pag-aangking igma at sambahin Siya, iia higit sa niga diyos ng mga pagano, ay binabanggit din naman ang katunayan ng Kanyang kapangyarihang makalalang. Ang "lahat ng mga diyos ng mga bayan ay mga diyus-diyusan; nguni't nilikha ng Panginoon ang langit."¹³ "Kaniin nga ninyo itutulad Ako, upang makaparis ako niya? sabi ng Banal. Itingin ninyo ang inyong mga mata sa itaas, at tingnan ninyo kung sinong lumikha ng mga ito." "Ganito ang sabi ng Panginoon na lumikha ng langit; na siyang Diyos na nag-ayon sa lupa at gumawa niyaon, . . . Ako ang Panginoon at wala nang iba."¹⁴ Ang sabi naman ng mang-aawit: "Alamin ninyo na ang Panginoon ay siyang Diyos: Siya ang lumalang sa atin, at tayo'y Kanya." "Oh magsiparito kayo, magsisamba at magsiyukod; tayo'y magsiluhod sa harap ng Panginoon na Maylalang sa atin."¹⁵ At sinabi ng mga banal na nilalang na sumasamba sa Diyos sa sangkalangitan, bilang dahilan kung bakit sa Kanya nauukol ang kanilang paggalang: "Marapat Ka, oh, Panginoon namin, at Diyos namin, na tumanggap ng kaluwalhatian, at ng kapurihan at ng kapangyarihan; sapagka't nilikha Mo ang lahat ng niga bagay."¹⁶

Sa Apokaliptis 14 ay tinatawagan ang mga tao na sumamba sa Maykapal; at ipinakikita ng hula ang isang uri ng mga tao na sumusunod sa mga utos ng Diyos, bilang bunga ng tatlong magkalahap na pabalita. Ang isa sa mga utos na ito ay tiyak na tumutukoy sa Diyos na siyang manglalalang. Ipinahahayag ng ikaapat na utos:

"Ang ikapitong araw ay Sabado para sa Panginoong iyong Diyos. . . sapagka't sa anim na araw ay ginawa ng Panginoon ang langit at ang lupa, ang dagat, at lahat ng nandoon at nagpahinga sa ikapitong araw, na anupa't pinagpala ng Panginoon ang araw ng Sabado, at ipinangilin."¹⁷ Tungkol sa Sabado ay sinasabi ng Panginoon na ito'y isang "tanda, . . . upang iyong maalaman na ako ang Panginoon ninyong Diyos."¹⁸ At'ang dahil ay: "sapagka't sa anim na araw ay ginawa ng Panginoon ang langit at lupa, at sa ikapitong araw ay nagpahinga at naginhawahan."¹⁹

"Ang kahalagahan ng Sabado bilang isang tagapagpalaala ng paglalang ay naroon sa lagi nang paghaharap nito ng tunay na dahilan kung bakit dapat sambahin ang Diyos,"—sapagka't Siya ang Maykapal at tayo ay Kanyang kinapal. "Samakatuwid, ang Sabado ay nalalagay sa talagang patibayan ng banal na pagsamba; sapagka't itinuturo nito ang dakilang katotohanang ito sa isang paraang lubos na kumikilos ng pag-iisip at walang ibang itinatag ang gumagawa nito. Ang tunay na batayan ng banal na pagsamba, na hindi lamang ang sa ikapitong araw, kundi ang sa lahat ng pagsamba, ay masusumpungan sa maliwanag na pagkakaiba ang Maylalang sa Kanyang nilalang. Ang dakilang katotohanang ito ay hindi lilipas kailan man, at hindi naman nararapat na limutin."²⁰ Itinatag ng Diyos ang Sabado sa Eden upang pamalagiin sa isipan ng mga tao ang katotohanang ito; at habang ang katunayang Siya nga ang ating Manglalalang ay nananatiling katuwiran kung bakit nararapat natin siyang sambahin, ay mananatili rin naman ang Sabado na pinakatanda at tagapagpalaala nito. Kung ang Sabado'y ipinangilin lamang ng buong sanlibutan, nakay sana ang pag-ibig at pag-iisip ng mga tao sa Manglalalang na siyang layon ng paggalang at pagsamba, at hindi sana nagkaroon ng mapagsamba sa diyus-diyusan, ng ateo, at ng di-kumikilala sa Diyos. Ang pangangilin ng Sabado ay tanda ng pagkamatapat sa tunay na Diyos, na "gumawa ng langit, at ug lupa, at ng dagat, at ng mga bukal ng tubig." Kung gayon, ang pabalitang nag-utos sa mga tao na suniamba sa Diyos at sumunod sa Kanyang mga utos, ay tanging tatawag sa kanila upang sundin ang ikaapat na utos.

Bilang naiiba sa mga sumusunod sa mga utos ng Diyos at may pananampalataya kay Jesus, ay tinutukoy ng ikatlong anghel ang ibang uri ng mga tao, na laban sa kanilang mga kamalian ay binigkas ang isang solemne at kakila-kilabot na babala: "Kung ang sinuman ay sumamba sa hayop at sa kanyang larawan, at tumanggap ng tanda sa kanyang noo, o sa kanyang kamay, ay inom din naman siya ng alak ng kagalitan ng Diyos."²¹ Ang isang tumpak na paliwanag sa mga sagisag na ginagamit dito ay kailangan upang maunawa ang pabalitang ito. Ano ang kinakatawan ng hayop, ng larawan, at ng tanda?

Ang hanay ng hulagang kinasusumpungan sa mga sagisag na ito, ay nagsisimula sa Apokaliptis 12, sa ahas na nagsikap pumatay kay Kristo noong siya'y ipanganak. Ang ahas ay sinasabing si Satanas,²² siya ang kumilos kay Herodes upang ipapatay nito ang Tagapagligtas. Data-

puwa't ang punong ahente ni Satanas sa pakikipagbaka kay Kristo at sa kanyang mga tao noong unang dantaon ng panahong Kristiyano ay ang imperyo ng Roma, na doo'y ang paganismo ang siyang naghaharing relihiyon. Sa gayo'y bagaman ang ahas, una-una, ay kumakatawan kay Satanas, ito, sa pangalawang kahulugan, ay sagisag ng Roma pagana.

Sa ika-13 kapitulo ay isinasaysay ang isa pang hayop, "katulad ng isang leopardo," na binigyan ng ahas ng "kanyang kapangyarihan, at ng kanyang luklukan, at dakilang kapamahalaan." Ang sagisag na ito, gaya ng pinaniniwalaan ng maraming Protestante, ay kumakatawan sa kapapahan, na humalili sa kapangyarihan at luklukan at kapamahalaan, na mins'a'y hinawakan ng unang imperyo ng Roma.

"Binigyan siya ng kapamahalaan upang magpatuloy na apatnaput' dalawang buwan." Ang panahong ito, gaya ng ipinahayag na sa mga nakaraang kabanata, ay nagpasimula sa pangigingabaw ug kapapahan, noong 538 P. K. at natapos noong 1798. Sa panahong yaon ang papa ay binihag ng hukbong Pranses, at natamo ng kapangyarihan ng papa ang kanyang sugat na ikamamatay, at ang hula ay natupad, "kung ang sinuman ay mamihag ay sa pagkabihag paroroon."

Sa bahaging ito ay may sumipot na ikalawang sagisag. Sinabi ng propeta: "Nakita ko ang ibang hayop na umaahon sa lupa; at may dalawang sungay na katulad ng sa isang kordero."²³

Ang mga bantog na kahariang naghari sa sanlibutan ay iniharap sa propeta Daniel na tulad sa mga maninilang hayop, na umahon nang ang "apat na hangin ng langit ay nagsisihihip sa malaking dagat."²⁴ Sa Apokalipsis 17, ay ipinaliwanag ng Anghel na ang mga tubig ay kumakatawan sa "mga bayan, at mga karamihan, at mga bansa, at mga wika." Ang hangin ay sagisag ng paglalaban. Ang apat na hangin na nagsisihihip sa malaking dagat, ay kumakatawan sa kakila-kilabot na panoorin ng pagsakop at paghihimagsik na sa pamamagitan nito'y nagtamo ang mga kaharian ng kapangyarihan.

Datapuwa't ang hayop na may mga sungay na katulad ng sa isang kordero ay nakitang "umaahon sa lupa." Sa halip na magbagsak ang bansang ipinakikilalang ito ng mga ibang kapangyarihan upang maitatag niya ang kanyang sarili, ay kailangang bumangon siya sa lupaing hindi tinatahanan ng tao at unti-unti at mapayapang lumaki. Kung gayon ay hindi ito makababangon sa gitna ng nangagsisihihipan at nagtutunggaliang mga bansa ng Matandang Daigdig.

Anong bansa ng Bagong Daigdig ang noong 1798 ay bumabangon sa kapangyarihan, nagpapakitang lalakas at dadakila, at tumatawag ng pansin ng sanlibutan? Ang pag-aangkop ng sagisag ay hindi mapag-aalinlangan. Isang bansa at isa nga lamang, ang tumatama sa tinitiyag ng hulang ito; hindi mapagkakamaliang tumutukoy ito sa Estados Unidos ng Amerika. Ang isang tanyag na manunulat, sa paglalarawan niya ng pagbangon ng Estados Unidos, ay nagsabi ng tungkol sa "hiwaga ng kanyang pagsipot mula sa wala,"²⁵ at saka dinugtungan ng: "Katulad ng isang tahimik na binhi ay lumitaw tayo at naging isang kaharian."

Datapuwa't yaong hayop na may mga sungay na gaya ng sa isang kordero ay "nagsasalitang gaya ng dragon.

At kanyang isinasagawa ang buong kapamahalaan ng unang hayop sa kanyang paningin. At pinasasamba niya ang lupa at ang nangananahan dito sa unang hayop na gumaling ang sugat na ikamamatay . . . na sinasabi sa mga nananahan sa lupa na dapat silang gumawa ng isang larawan ng hayop na mayroon nang sugat ng tabak at nabuhay."²⁶

'Ang mga sungay na gaya ug sa isang kordero at ang tinig dragon ng sagisag ay tumutukoy sa isang maliwanag na pagkakasalungatan ng mga pagpapanggag at gawain ng bansang kinakatawanan. Ang "pagsasalita" ng bansa ay ang kapasalahan ng kapangyarihan ng kanyang batasan at hukuman. Sa pamamagitan ng ganyang mga pasiya ay pawawalan niyang halaga ang mga mapagbigay at mapayapang simulaing ginawa niya bilang patibayan ng kanyang pamamalakad. Ang pagkakahula na siya ay magsasalita "gaya ng isang dragon" at gagamit ng "buong kapangyarihan ng unang hayop," ay maliwanag na nagpapauang magsabi ng pag-unlad ng paghihigpit at ng pag-uusig sa relihiyon na ipinakita ng mga bansang sinasagisagan ng dragon at ng hayop na tulad sa leopardo. Ang pangungusap na "pinasasamba niya ang lupa at ang nangananahan dito, sa hayop," ay nagpapakilala na gagamitin ng bansang ito ang kanyang kapamahalaan sa sapilitang pagpapatupad ng pangingilin na magiging isang pagsamba sa kapapahan.

Matalinong pinagsikapan ng mga tagapagtatag ng bansa na mag-ingat laban sa paggamit ng iglesia ng kapangyarihan ng pamahalaan, na taglay nito ang hindi maliwanag ibubunga—ang paghihigpit at ang pag-uusig. Ang saligang-batas ay nagtatadhana na "ang kongreso ay hindi gagawa ng anumang batas hinggil sa pagtatatag ng relihiyon ni magbabawal ng malayang pagpapairal nito," at gayon din na "hindi kakailanganin ang anumang pagsusulit ukol sa relihiyon na isang uring kailangan sa anumang tungkuling bayan sa ilalim ng pamamahala ng Estados Unidos." Sa napakaliwanag na pagsuway lamang sa mga tagapagsanggalang na ito ng kalayaan ng bansa, maaring ipatupad ng kapangyarihan ng pamahalaan ang alin mang pagsunod ukol sa relihiyon.

Datapuwa't ano nga ang "larawan ng hayop?" at paano ito maaanyuan? Ang larawan ay ginagawa ng hayop na may dalawang sungay, at ito'y isang larawang ukol sa unang hayop. At ito'y tinatawag din namang larawan ng hayop. Upang malaman kung ano ang hitsura ng larawang ito, at kung paano ito maaanyuan, ay dapat nating pag-aralan ang mga likas ng hayop na rin—ang kapapahan. Nang sumamâ na ang unang iglesia dahil sa paghiwalay niya sa kasimplihan ng ebanghelyo at dahil sa pagtanggap niya sa mga ritos at ugali ng mga pagano, ay nawala sa kanya ang Espiritu at kapangyarihan ng Diyos; at upang mapangasiwaan niya ang budhi ng mga tao, ay hinanap niya ang tulong ng kapangyarihan ng pamahalaan. Ang bunga ay ang kapapahan, isang iglesyang namamahala sa kapangyarihan ng pamahalaan at ito'y ginagamit sa ikasusulong ng kanyang mga layunin, lalo na sa pagpaparus sa "erehiya." Upang ang Estados Unidos ay makapag-ano ng isang larawan ng hayop, ay kinakailangan na ang kapangyarihan ng relihiyon ay makapaghari ng gayon na lamang sa pamahalaan, na anupa't ang kapangyarihan ng pamahalaan ay gagamitin din naman ng iglesia sa ikagaganap ng kanyang mga layunin.

Ang pagtalikwas ang siyang sa unang iglesya'y umakay na humingi ng tulong ng pamahalaan, at ito ang naghandang daan sa pag-unlad ng kapapahan—ng hayop. Sinabi ni Pablo: Darating "muna ang pagtaliwakas," at mahahayag "ang taong makasalanan."²⁷ Kaya't ang pagtaliwakas na nasa loob ng iglesya ay maghahanda ng daan para sa larawan ng hayop.

Ipinahahayag ng Biblia na bago parito ang Panginoon ay magkakaroon ang relihiyon ng isang kalagayang pababa na katulad noong mga unang dantaon. "Sa mga huling araw ay darating ang mga panahong mapanganib. Sapagka't ang mga tao'y magiging maibigin sa kanilang sarili, ... hindi mga maibigin sa mabuti, mga lilo, mga matitigas ang ulo, mga palalo, mga maibigin sa kalayawan kaysa paghamaibigin sa Diyos; na may anyo ng kabanaan, datapuwa't tinatanggihan ang kapangyarihan nito."²⁸ Si Satanay gagawa na may "buong kapangyarihan, at mga tanda at mga kahanga-hangang kasinungalingan, at may buong daya ng kalikuan." At ang lahat na hindi tumanggap ng "pagbig sa katotohanan, upang sila'y mangaligtas," ay mangaiiwan upang tumanggap ng "kamalian, upang magsipaniwala sila sa kasinungalingan."²⁹ Pagta dumating na ang ganitong kasamaan, susunod ang gaya rin ng ibinunga noong mga naunang dantaon.

Kapag inimpluensiya ang estado ng mga nangunang iglesya ng Estados Unidos, na nagkakaisa sa mga bahagi ng aral na pinaniniwalaan nilang lahat, upang ipasunod nito ang kanilang mga pasiya, at upang tangkilikin ang kanilang mga relihiyon, kung magkagayo'y ang protestanteng Amerika ay makapag-aanyo na ng isang larawan ng *herarkiya Romana*, at walang pagtalang magbubunga ito ng pagpaparusa ng pamahalaan sa mga lumalaban.

"Pinabigyan" [inutusan] ng hayop na may dalawang sungay "ang lahat, maliit at malalaki, at mayayaman at mga dukha, at ang mga laya at mga alipin, ... ng isang tanda sa kanilang kanang kamay, o sa noo; at ng huwag makabili o makapagbili ang sinuman, kundi siyang mayroong tanda, samakatuwid ay ng pangalan ng hayop o bilang ng kanyang pangalan."³⁰ Ang babala ng ikatlong anghel ay, "Kung ang sinuman ay sumasamba sa hayop at sa kanyang larawan, at tumatanggap ng tanda sa kanyang noo, o sa kanyang kamay, ay iinum din naman siya ng alak ng kagalitan ng Diyos." Ang "hayop" na binanggut sa pabalitang ito, na ang pagsamba sa kanya ay ipinatutupad ng hayop na may dalawang sungay, ay siyang una, o ang hayop na katulad ng leopardo ng Apokalipsis 13—ang kapapahan. Ang "larawang ukol sa hayop" ay kumakatawan sa tumalikod na Protestantismo na siyang mangyayari pagka ang mga iglesyang Protestante ay humingi na ng tulong sa mga pamahalaang sibil upang ipatupad ang kanilang mga dogma. Ang "larawan ng hayop" ay ipaliwanag pa.

Pagkatapos ng babala laban sa pagsamba sa hayop at sa kanyang larawan ay ganito ang ipinahahayag ng hula: "Narito ... ang nagsisitupad ng utos ng Diyos at ng pananampalataya ni Jesus."³¹ Yamang yaong mga sumusunod sa mga utos ng Diyos ay napapalagay na kakaiba sa mga sumasamba sa hayop at sa kanyang larawan at tumatanggap ng kanyang tanda, ay nangangahulugan nga na ang pagsunod sa kautusan ng Diyos, sa isang dako, at pagsuway dito, sa kabila, ay gagawa ng pagkakaiba sa

mga nagsisisamba sa Diyos at sa mga nagsisisamba sa hayop.

Ang tanging likas ng hayop, na samakatuwid ay likas din ng kanyang larawan, ay ang pagsuway sa mga utos ng Diyos. Ganito ang sabi ni Daniel tungkol sa maliit na sungay, ang kapapahan: "Kanyang iisiping baguhin ang panahon at ang kautusan."³² At ang kapangyarihan ding yaon ay pinamagitan ni Pablo na "ang taong makasalanan,"³³ na siyang magtatanghal ng kanyang sarili na mataas kaysa.Diyos. Ang isang hula ay karagdagan ng iba.

Sa pagbabago lamang sa kautusan ng Diyos maaaring itanghal ng kapapahan ang kanyang sarili na mataas pa kaysa.Diyos; sinumang nakakaalam ng pagbabago ng kautusan at sumusunod ayon sa pagkabago ay nagpaparangal sa kapangyarihang bumago. Ang ganyang pagsunod sa mga utos ng papa ay magiging isang tanda ng pagkilala sa papa na kahalili ng Diyos.

Sinikap ng kapapahan na baguhin ang kautusan ng Diyos. Ang ikalawang utos, na nagbabawal ng pagsamba sa larawan ay inalis niya sa kautusan, at ang ikaapat na utos ay binago niya ng gayon na lamang na anupa't ang ipinag-utos na ipangilin ay hindi ang ikapitong araw na Sabado, kundi ang unang araw na Linggo. Ngunit ikinakatuwiran ng mga makapapa sa pag-aalis nila ng ikalawang utos, na hindi iyan kailangan, dahil sa nakapaloob na rin lamang sa unang utos, at sinasabi nila na ibinibigay nila ang kautusan sa isang tamang-tamang paraan na nais ng Diyos na maunawaan ito. Hindi mangyayaring ito ang pagbabagong ipinagpauna ng propeta. Isang pagbabagong kinusa at sinadya ang ipinakilala: "Kanyang iisiping baguhin ang panahon at ang kautusan."³² Ang pagkapagbago sa ikaapat na utos ay ganap na ganap na tumutupad sa salita ng hula. Ukol dito ang kapangyarihan lamang inaangkin ay yaong sa iglesya. Dito ay hayagang inilagay ng kapapahan ang kapangyarihan niya sa itaas ng kapangyarihan ng Diyos.

Samantalang ang mga sumasamba sa Diyos ay tanging mapagkikilala sa pamamagitan ng pagsasaalang-alang nila sa ikaapat na utos—yamang ito ang tanda ng Kanyang kapangyarihang lumalang, at saksi sa Kanyang pag-angkin sa paggalang at sa pagsamba ng tao—ang mga sumasamba naman sa hayop ay mapagkikilala sa kanilang pagsikap na iwasak ang nagpapaalaala sa Maylalang, upang maitanghal ang itinatag ng Roma.

Sa kapakanan ng araw ng Linggo iginiit ng kapapahan ang kanyang palalang pag-angkin: at ang una niyang paggamit ng kapangyarihan ng pamahalaan ay upang ipilit na ipangilin ang Linggo bilang "araw ng Panginoon." Datapuwa't tinutukoy ng Biblia na ang ikapitong araw ang siyang araw ng Panginoon, at hindi ang unang araw ng sanlinggo. Ani Kristo, "Ang Anak ng tao ay Panginoon din naman ng Sabado."³³ Sinasabi ng ikaapat na utos na "ang ikapitong araw ay Sabado sa Panginoon."¹⁷ At sa pamamagitan ng propeta Isaias ay tinatawag ito ng Panginoon na "Aking banal na kaarawan."³⁴

Ang pag-angking malimit na ginagawa na anila'y binago ni Kristo ang kapangilinan, ay pinabubulaanan ng Kanya na ring mga salita. Sa Kanyang sermon sa bundok ay ganito ang Kanyang sinabi: "Huwag ninyong isiping Ako'y naparito upang sirain ang kautusan o ang mga propeta: Ako'y naparito hindi upang sirain kundi upang ganapin. Sapagka't katotohanang sinasabi ko sa inyo: Hang-

gang sa mangawala ang langit at ang lupa, ang isang tuldok o ang isang kudlit, sa anumang paraan ay hindi mawawala sa kautusan, hanggang sa maganap ang lahat ng mga bagay. Kaya't ang sinumang sumuway sa isa sa kaliit-liitang mga utos na ito, at ituturo ang gayon sa mga tao, ay tatawaging kaliit-liitan sa kaharian ng mga langit; datapuwa't sinumang gumanap at ituro, ito'y tatawaging dakila sa kabarian ng langit."³⁵

Isang katunayang inaamin ng mga protestante na ang Banal na Kasulatan ay walang pahintulot na baguhin ang kapangilinan. Ito'y malinaw na ipinahayag ng mga inilathala ng *American Tract Society* at ng *American Sunday School Union*. Ang isa sa mga inilathalang ito ay kumikilala sa "ganap na katahimikan ng Bagong Tipantungkol sa maliwanag na utos ukol sa kapangilinan, [Linggo, unang araw ng sanlinggo] o tungkol sa tiyak na mga tuntunin sa pangilingin nito."³⁶

Ang wika naman ng isa: "Hanggang sa panahon ng kamatayan ni Kristo, ay walang ginawang pagbabago sa araw,"³⁷ at, "alinsunod sa ipinakilala ng ulat, sila [ang mga apostol] ay hindi... nagbigay ng anumang utos na huwag nang ipangilin ang ikapitong araw na Sabado at ipangilin na ang unang araw ng sanlinggo."³⁸

Kinikilala ng mga Katoliko Romano na ang pagbabago ng kapangilinan ay ginawa ng kanilang iglesya, at ipinahayag niya na kumikilala ang mga Protestante sa kanyang kapangyarihan sa pamamagitan ng pangilingin nila ng Linggo.

Bilang tanda ng kapangyarihan ng Iglesya Katolika Romana ay sinipi ng mga manunulat na makapapa "ang ginawang paglilipat ng kapangilinan sa Linggo, mula sa Sabado, na inasayunan ng mga Protestante;... sapagka't sa pangilingin nila ng Linggo, ay kinikilala nila ang kapangyarihan ng iglesya na magtatag ng mga kapistahan, ipag-utos ang mga ito at ang sumuway ay kasalanan."³⁹ Ano nga kung gayon, ang pagkapagbago ng kapangilinan kundi tanda, o marka, ng kapangyarihan ng iglesya Romana—"Ang tanda ng hayop?"

Hindi pa binabago ng Iglesya Romana ang kanyang pag-aangkin sa kapangyarihan; at kapag tinanggap ng sanlibutan at ng mga iglesyang Protestante ang isang kapangilinanang linikha lamang niya, samantalang tinatangihin nila ang Sabado ng Biblia, ay masasabing tinatanggap nila ang pag-angking ito. Mangyayaring angkinin nila ang kapangyarihan ng mga salit' saling sabi pati ng kapangyarihan ng mga pari sa pagkapagbago; datapuwa't sa pag-aangkin nilang ito'y winawalan nilang kabuluhan ang simulain na rin na naghihiwalay sa kanila sa Roma—na "ang Biblia at ang Biblia lamang, ang siyang relihiyon ng mga Protestante."

Ang pagpapatupad ng mga Protestante na ipangilin ang Linggo ay isang pagpapatupad ng pagsamba sa kapapahan—sa hayop. Yaong mga nakakaalam sa pag-angkin ng ikaapat na utos, gayon may pinipili pa nilang ipangilin ang huwad sa halip ng tunay na kapangilinan, ay sumasamba sa kapangyarihang yaon na siyang tanging nag-utos nito. Datapuwa't sa pagpapatupad ng pamahalaan ng isang tungkuling ukol sa relihiyon, ang mga iglesya na rin ay nag-aanyo ng isang larawang patungkol sa hayop; dahil dito'y ang pagpapatupad na ipangilin ang Linggo sa Estados Unidos ay magiging isang pagpapatupad na sambahin ang hayop at ang kanyang larawan.

Nguni't ang mga Kristiyano ng mga salin-lahing nakaraan ay nangilin Linggo, sa pag-aakalang sa gayo'y ipinangilingin nila ang Sabado ng Biblia; at ngayo'y maraming tapat na Kristiyano sa bawata' iglesya pati sa Iglesya Katolika Romana, na tapat na nanganiniwalang ang Linggo ay siyang kapangilinanang hinirang ng Diyos. Tinatanggap ng Diyos ang kanilang tapat na layunin at kalinisang-budhi sa harap Niya. Datapuwa't kapag ipinatutupad na ng batas ng pamahalaan ang pangilingin ng Linggo, at naliwanagan na ang sanlibutan hinggil sa katungkulang ipangilin ang tunay na Sabado, kung magkagayo'y sinumang susuway sa utos ng Diyos, upang sumunod sa utos na di-utos ng kapangyarihang nakataas sa Roma, pinararangalan nga niya ang kapapahan ng higit kay sa Diyos. Gumagalang siya sa Roma, at sa kapangyarihang nagpapatupad ng tagag na itinalaga ng Roma. Sa pagtanggap ng mga tao sa itinatag ng Diyos, na ipinahayag Niya na tanda ng Kanyang kapamahalaan, at sa halip nito'y parangalan nila ang pinili ng Roma na pinakatanda ng Kanyang kapangyarihan, sa gayo'y tatanggapin nila ang tanda ng pakikikampi sa Roma—"ang tanda ng hayop." Hanggang hindi maliwanag na naiharap, na gaya nito, ang sulirани sa mga tao, at sila'y napapamili sa mga utos ng Diyos at sa mga utos ng tao, ay di pa tatanggap ng "Tanda ng hayop ang mga patuloy sa kanilang pagsuway."

Ang kakila-kilabot sa lahat ng pagbabantang iniukol sa mga tao ay ang napalaman sa pabalita ng ikatlong sugong anghel. Maaring isang kakila-kilabot na kasalanan ang nagpapababa sa kagalitan ng Diyos na walang halong awa. Ang mga tao'y hindi iiwan sa kadiliman hinggil sa mahalagang bagay na ito; ang babala laban sa ganitong pagkakasala ay dapat ikalat sa buong sanlibutan bago dumalaw ang mga kahatulan ng Diyos upang maalaman ng kalahatan kung bakit sila parurusahan, at upang magkaroon sila ng panahon na makaiwas sa mga parusang ito. Sinasabi ng hula na ang unang anghel ay gagawa ng kanyang pagpapahayag "sa bawata' bansa, at lipi at wika, at bayan."

Ang babala ng ikatlong anghel, na isang bahagi ng tatlong magkakalakip na pabalita, ay dapat ilaganap sa di liliit na kalawakan. Ito'y kinakatawanan sa hula na ipinahayag na may malakas na tinig ng isang anghel na lumipad sa gitna ng langit at ito ang tatawag ng pansin ng sanlibutan.

Sa labanang ito ay mahahati sa dalawang malaking bahagi ang Sangkakristiyanuhan—yaong mga tumutupad ng mga utos ng Diyos at may pananampalataya kay Jesus, at yaong mga sumasamba sa hayop at sa kanyang larawan, at tumatanggap ng kanyang tanda. Bagaman papaglalakipin ng iglesya at ng pamahalaan ang kanilang kapangyarihan upang pilitin "ang lahat, maliliit at malaki, at mayaman at mga dukha, at ang mga laya at mga alipin," na tumanggap ng "tanda ng hayop,"⁴⁰ gayon may hindi ito tatanggapin ng mga tao ng Diyos. Natatanaw ng propeta ng Patmos "yaong nangagtagumpay sa hayop, at sa kanyang larawan, at sa bilang ng kanyang pangalan, ay nagakatayo sa tabi ng dagat na bubog, na may mga alpa ng Diyos," at inaaawit ang awit ni Moises at ng Kordero.⁴¹